

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

„Fiecare să dea precum s'a hotărit în inima sa, nu cu părere de rău sau de silă, căci pe cine dă cu voie bună Dumnezeu îl iubește.“

2 Corinteni 9, 7.

UN INSULTĂTOR AL CREDINȚEI NOASTRE

Ziarul „Tribuna“ din Cluj publică în numărul ei din 22 Februarie c. un articol intitulat „Sfinți catolici“ semnat de Victor Eftimiu. El a stârnit un val de revoltă în sufletele noastre, prin injuriile grosolane la adresa credinții neamului românesc.

Pentru orientarea cetitorilor ne îngăduim — cu repulziunea firească ce ne-o impune o astfel de operație ingrătă — să cităm câteva pasagii:

„Majoritatea sfinților ortodocși — îngâmează calomniatorul — sunt oameni îngropați în regiuni calcaroase, cari au fost desgropați întregi. Superstiția populară, fantezia gloatelor au dat postum atribute divine călugărilor sau sfinților țărani găsiți neputrezii. Deși tot prin aceste părți, se spune, ca un blestem: „să nu-ți putrezească oasele“.

„N'am scăpat nici noi, nici alte popoare ortodoxe de rămășițele vechilor panteonuri și practice barbare. Creștinismul oriental este de suprafață. Sunt rituale împrumutate de formă, dar fondul reprezintă o candidă idolatrie. Fără cultură toate credințele rămân în faza embrionară. Cartea sfântă și toate cărțile sfinte sunt minunate poeme în proză, psalmi și povestiri simbolice“.

„Cum va asculta țăranul sau târgovețul din vecinătatea Asiei, cu climate brutale, cari fac imposibilă concentrarea și explozia feerilor interioare — un text religios? Duceți-vă la biserică și veți vedea că nimeni nu urmărește ceea ce recită preotul și paraclisierul. Intr'o lume lipsită de spiritualitate, e firesc să prindă chiag și aureolă sfinții de câmp, manifestările primitive, viziunile simpliste și interjecțiile oamenilor singuratici, halucinații ereditare“.

Tolerat ca să-și facă aici carieră și avere, el stropește astăzi insolent cu noroiul insultelor cel mai sfânt altar al sufletelor românești, imaginându-și că nu-l poate ajunge o-probriul public într'o țară, care de atâtea ori a trecut la ordinea zilei peste recidivele lui condamnabile.

De astă dată însă, împins de o neferice inspirație, s'a grăbit să-și plaseze distribuția vulgară într'o gazetă de pe pământul Ardealului, uitând că aici stăpânește o sensibilitate religioasă profundă

și o mândrie ortodoxă, care nu suferă nici un gest de sacrilegiu la adresa Bisericii și a comorilor ei sfinte, ori din ce parte ar fi ele articulate.

Cum să nu ne indignăm de acest cinism eftimian, care-și bate joc de galeria sfinților ortodocși, pe cari numai o alfabetă superstiție populară i-ar fi investit cu razele nemuririi?

Dar orice cunoscător al istoriei bisericești știe, că în creștinismul oriental strălucesc cele mai mari figuri de sfinți, nu numai din epoca clasică, ci și din cea mediavală și modernă, până în cea contemporană cu exemplarele fără număr de mucenici din Rusia sovietică. E suficient să mergi la Biserică în câteva Dumineci spre a lua cunoștință din lecturile Sinaxarului de existența acestor sfinți și cuvioși consacrați nu de vr'o superstiție oarecare, ci de hotărârile sinoadelor, cu autoritatea lor necontestată. Dacă insultătorul nostru se complăce în a cita doi preoți catolici, canonizați pentru motivul că au preferat să fie decapitați decât să divulge secrete din spovedanie, asemenea cazuri se pot invoca cu miile în biserică ortodoxă. Numai pentru acest fapt însă, ea nu trece pe cineva în rândul sfinților. Pagina de Duminecă a ziarului „Universul“ l-ar fi putut instrui și ea pe detractor, cât de bogată e seria sfinților ortodocși, și cari sunt virtuțile ce i-au înălțat pe aripile cerului.

Dar oare Sf. Dimitrie dela Patriarhie, Sf. Filofteia dela Argeș, Sf. Ion cel nou dela Suceava nu sunt pilde elocvente sub ochii celui ce vrea să cunoască adevărul? Fără însă a cunoaște viața lor minunată, de sigur că nu poți — ca om lipsit de credință și onestitate — decât să-i declari cadavre scoase de prin morminte calcaroase, unde le-ar fi așezat cu tâlc exploatare vicleni ai naivității populare.

În istoria poporului româ-

nesc, prigonit de moarte de către Regii catolici, din ordinele Papilor, întâlnim nesfârșite și rearguri de eroi, sfârșiți în chinuri cumplite, pentru credința ortodoxă. Veacul al XVIII-lea întreg constituie cea mai zguduitoare dramă religioasă, scrisă de Ardealul mucenicilor pentru legea strămoșească.

Dacă un Oprea Miclăuș din Săliște sau Popa Măcinic din Sibiel ar fi suferit calvarul lor în cadrul bisericii catolice, fără îndoială că ei ar ilustra astăzi paginile marilor canonizați. La noi această canonizare le-a făcut-o însă conștiința religioasă a poporului, și de aceea amintirea lor trăiește neștearsă din veac în veac, fecundând miraculos o credință, pe care nimic n'o mai poate clătina în ascensiunea ei triumfătoare.

Numai o minte pervertită poate îndrăzni să-i califice „sfinți de câmp, sau bieți ciobani cu trupul putrezit.“

Sufletul inițiativelor particulare.

Citim zilnic în ziare despre eroismul finlandez și desigur mulți se întreabă, cum este posibil ca un popor numai de vr'o trei milioane și ceva de locuitori să se poată opune de atâtea luni unor forțe de zeci de ori mai numeroase.

Lucrul acesta n'ar fi posibil dacă în această țară n'ar domni cea mai strânsă unire și încredere între popor și conducătorii săi — dacă în sufletul finlandez n'ar exista, la cea mai înaltă temperatură, dragostea de patrie și de libertate. În Finlanda toată lumea a făcut front pericolului comun — dela cel mai tânăr până la cel mai bătrân — a căutat să se facă util, să nu rămâe departe, ca transfug sau simplu „invărtit“. Chiar femeile au toate îndeletniciri în legătură cu apărarea națională. Numai când vezi formidabilul efort al poporului în întregimea lui, fără excepție, poți înțelege miracolul finlandez.

Din fericire, viața din România n'a căpătat până azi un aspect tragic. Cu toate măsurile luate de guvern pentru a preîntâmpina orice eventualitate, traiul nostru se apropie de normal, având posibilitatea de a vedea cum Patria se consolidează

Dacă ar fi citit o pagină măcar din opera religioasă a lui Nichifor Crainic sau din spațiul mioritic al lui Lucian Blaga, ar fi putut pricepe că există o spiritualitate ortodoxă, care onorează creștinăta-rea întreagă.

Numai o ignorantă patentă, dublată de un dispreț rușinos pentru credință era capabilă să mai arunce pe hârtie și suprema blasfemie că Sf. Scriptură este o colecție de povești.

Iată, de ce clocotește în noi revolta. Infierând pe insultătorul credinței noastre și denunțându-l cu desgust în fața clerului și poporului românesc, ne întrebăm mârșit cum a putut să apară, în ziarul oare cum semi-oficios din capitala Ardealului, această incalificabilă injurie contra Bisericii naționale, la al cărei altar sfânt se închină și Suveranul Țării?

tot mai mult sub zodia nouă a renașterii naționale.

Prin politica înțeleaptă a Suveranului și a colaboratorilor Săi, noi ne-am clarificat atitudinea noastră prin stricta neutralitate, arătând că suntem un popor de ordine și gata oricând de a trăi în pace cu toată lumea.

Asta nu înseamnă cătuș de puțin că vigilența noastră a fost admirabilă și că măsurile preventive de apărare națională nu ar fi absolut necesare.

Statul cheltuiește miliarde pentru înzestrarea oștirii, fără a fi pus noi angarale pe capul cetățenilor. Urmând o metodă uzitată și în alte țări, mult mai mari și mai bogate, în ultima vreme guvernul a făcut știutul apel pentru subscrierea la Bonuri de înzestrare a armatei.

După cum era și de așteptat, inițiativa particulară a fost la înălțime. Fiecare cetățean caută să vie în ajutorul statului din micile sale economii, făcând prin acest gest un plasament destul de avantajos, iar pe alocuri s'au format chiar comitete cetățenești pentru stimularea subscrierilor.

Să ne facem cu toții datoria către Patrie.

Inceputul creștinismului maghiar.

Sub acest titlu publică apreciatul istoric Németh Gyula în revista Academiei maghiare — *Budapesti Szemle* (din Ianuarie 1940 p. 14—30) un scurt studiu, demonstrând că în cursul veacului IX și X ar fi trăit în teritoriul Ungariei Bulgari creștini, cari au influențat, mai presus de orice îndoială, începuturile de penetrațiune a creștinismului în sufletul poporului maghiar. Faptul, că unul dintre cărmuitorii Ungurilor din veacul al X-lea, Gyula cel bătrân a primit botezul în Bizanț pe la anul 948, îl consideră Németh Gyula ca un început decisiv în istoria creștinismului maghiar, întrucât e știut că el a adus cu sine de acolo și pe episcopul Ieroteiu, care a îndeplinit în regiunea Murășului o spornică activitate de convertire. Iar meritul de a fi pregătit acțiunea de mai târziu a întâiului rege ungar Ștefan, revine mamei sale Sarolta, fiica pomenitului Gyula. Despre ea s'a păstrat o amintire înfățișând-o ca pe o soție care ținea în mână sa tot regatul (*quae totum regnum manu tennit*) bărbatului său Geisa și sub stăpânirea ei s'a început creștinătatea (*qua duce erat christianitas coepta. Mon. Germ. Hist. S. S. IV. 607*). Ștefan nu avea colaboratori maghiari în opera sa de răspândire a creștinismului în Ungaria. Această acțiune a lui era privită chiar cu ochi dușmănoși din partea Ungurilor, cari țineau la tradițiile și datinele păgâne. Autorul exprimă părerea că tendința de a sădi sămânța credinței creștine a întâmpinat la început mari dificultăți, fiindcă această credință impune *să nu ucizi*, câtă vreme Ungurii păgâni erau obișnuiți a cântări valoarea omului după numărul acelor pe cari

a reușit să-i ucidă în luptă, fiind convinși că dușmanii uciși aci pe pământ îi vor servi în lumea cealaltă.

Cercetând originea și derivațiunea cuvântului maghiar *gyónás* (spovedanie) autorul constată că e un cuvânt turcesc însemnând „înviniere, clevetire“, și că acest cuvânt s'a putut strecura în terminologia creștină a poporului maghiar pe la mijlocul veacului al X-lea, deci într'un timp când bulgăreimea participa considerabil la pregătirea acțiunii de mai târziu a regelui Ștefan, acțiune precedată de Gyula, Sarolta și Geisa, cari, împotriva opiniei publice a neamului lor îndărătnic, au fost în stare să-și dea seama de valoarea suflutească și politică superioară a creștinismului față de păgânism. Convertirea Ungurilor la creștinism se prezintă deci ca opera lor *individuală*, iar nu ca urmarea unei convingeri colective a celor convertiți. Și la alte neamuri de cultură și civilizație turcescă s'a întâmplat să aducă familia domnitoare o credință de ordin superior.

Concluzia pe care autorul o trage din aceste constatări, e formulată în sensul că începutul creștinismului maghiar a trecut prin următoarele *trei* faze: întâia aceea a lui Gyula cel bătrân, care s'a botezat la Constantinopol și a răspândit creștinismul în forma bizantină; a doua aceea a propagandei apusene din timpul lui Geisa, sprijinită îndeosebi de energica Sarolta, fiica lui Gyula și a treia cea reprezentată prin regele Ștefan, care duce la triumf deplin opera începută de bunicul său. Dar toate aceste trei faze prezintă acelaș proces unitar, având acelaș punct central: fa-

milia lui Gyula cu membrii și descendenții ei. Convertirea ungurilor la creștinism este, prin urmare, în esența ei *opera individuală a unei familii domnitoare de tradiție și probabil chiar de origine bulgară* — în prim rând, firește, opera individuală a regelui Ștefan, zis cel sfânt.

Autorul spune într'un loc, cu drept cuvânt, că opinia științifică maghiară stăruie încă a nu da crezământ informațiilor din cronica notarului „Anonim al regelui Béla“, cu toate că ele s'au dovedit în numeroase cazuri *vrednice de credință și foarte valoroase*. I. L.

Suveranul despre Titu Maiorescu.

În ședința din 16 c. ținută la Academia Română pentru comemorarea centenarului dela nașterea lui Titu Maiorescu, M. S. Regele Carol II-lea a rostit următoarea cuvântare:

Domnilor,

„Cu o deosebită bucurie am venit astăzi în mijlocul Domniilor voastre, pentru această ședință solemnă, în care se comemorează Titu Maiorescu.

Din activitatea lui imensă, atât literară, cât și academică și politică, cred că în acest Cenaclu va trebui desprinsă în deosebi, nu atât opera sa, cât influența covârșitoare pe care a avut-o acest om asupra dezvoltării culturale a țării sale.

Titu Maiorescu ca critic și pricepând critica într'un mod foarte clasic — fiindcă Titu Maiorescu era un clasic — adică pricepând critica ca un element covârșitor de îndrumare a culturii naționale, rămâne prin acest fapt în istoria dezvoltării noastre culturale un mare îndrumător.

Dar Titu Maiorescu nu a fost numai un îndrumător — și aci

cred că rezidă în mare parte meritul său.

În acele vremuri, în care așa de puțini aveau încredere în puterea de creațiune a intelectualității românești, Maiorescu a fost unul dintre puținii cari a crezut și a văzut.

Incurajările pe care le-a dat primelor noastre eforturi serioase de literatură — în deosebi aceea încurajare, pe care unii astăzi o critică fiindcă era prea strictă, dată lui Mihail Eminescu — sunt semne că Titu Maiorescu a văzut departe. A văzut că în viitor cultura românească se va putea desvolta cu pași uriași și își va putea lua un loc de frunte în cultura mondială.

La pinosul pe care astăzi Academia i-l aduce, este o plăcere pentru Mine să viu și se adaug aceste câteva cuvinte.

La aceasta încă țin să mulțumesc pentru cuvintele pe care Mi le-a rostit domnul Președinte și să reafirm toată bucuria pe care o simt de fiecare dată, când am prilejul să mă gădesc în mijlocul Domniilor voastre“.

Ortodoxia la granița de Vest.

Duhul ortodoxiei din stavropighia dela Peri și al dârzului episcop Stoica, a reinviat odată cu instalarea Prea Sfinției Sale Episcopului Dr. Vasile Stan al Maramurășului și prin părțile acestea.

Prea Sfinția Sa, cu nobleța și

blândețea ce-i caracterizează sufletul, cu cultura înaltă ce posedă și cu vasta experiență de care se bucură, atât în domeniul cultural-pastoral, cât și în cel administrativ, dela primul pas făcut pe aceste meleaguri, a început munca titanică în toate domeniile.

FOILETON

Căderea protopărinților în păcat.

V. Povestirea din Gen. 3, 1—24 nu este o alegorie, sau viziune.

Încă din primele secole ale creștinismului dăinuște tendința de a vedea în această expunere biblică o simplă alegorie, în sensul că porunca Dumnezească dată strămoșilor noștri: de a nu mânca din pomul cunoștinței binelui și răului; precum și întreaga povestire privitoare la gustarea din fructul oprit, nu avem să le înțelegem literal, câtă vreme avem de a face cu o haină biblică sub care se ascunde o altă poruncă și un alt păcat.

Acest adevăr ar fi confirmat și de existența ideilor: de perfecțiune a vieții omenești într'o epocă străveche; de vină și păcat față de zei; de pedeapsă cu suferințe și moarte, în tradiția unor popoare, cari n-au putut fi în contact cu iudeii, precum inzii, chinezii și popoarele naturale din America, Africa și Oceania.

Brahmanismul cunoaște patru epoci ale vieții

omenești. Prima e numită „epoca de aur“. Se caracterizează printr'o armonie desăvârșită între zei și oameni, prin lipsa ori cărei suferințe în lume. Prima femeie, mama neamului omenească, locuia pe muntele paradisiac, și a luptat la început împotriva șerpelui, demonul cel rău, zdrobindu-i capul cu piciorul.

Primul om „Brahma“ păcătui, fiindcă s'a închipuit asemenea lui Dumnezeu și fu condamnat. Tradiția chineză vorbește despre muntele paradisiac, unde se afla pomul vieții și izvorul nemuririi. Omul fericit la început, în dorul lui după știință s'a prăbușit în stricăciune, la care l-a îndemnat un demon venit din adânc.

Popoarele naturale spun, că suferința și moartea n-au fost dela început în lume, ci sunt urmarea călcării unei porunci divine.²⁵⁾

Astfel după scriitorul iudeu Filo: Eva reprezintă senzualismul, Adam rațiunea (voința rațională), iar șarpele pofta de plăceri.²⁶⁾ Ideea exprimată de autorul biblic ar fi următoarea: Eva determinată de poftele senzuale, a momit pe Adam să păcătuiască. Păcatul original deci se reduce la legăturile sexuale ale protopărinților noștri.

Secta encrațiților (dușmani ai căsătoriei) a fost cea mai credincioasă păstrătoare a acestei bizare interpretări.

Durere însă și o seamă de teologi creștini de talia lui Origen, Clemente din Alexandria, Ambroziu etc. merg pe drumul marcat de Filo. Ce-i drept această nu văd păcatul în raporturile conjugale, cari conform Gen. 1, 28 nu pot fi considerate ca atari, ci numai în împreunarea sexuală prematură. În realitate, în povestirea biblică despre păcatul strămoșesc nu găsim puncte de razem pentru nici una din cele două încercări alegorizatoare, din potrivă în context găsim argumente potrivnice, ca: „Și au făcut Dumnezeu pe om după chipul lui Dumnezeu... bărbat și femeie i-au făcut pe ei. Și i-au binecuvântat pe ei Dumnezeu, zicând: *creșteți și vă înmulțiți și umpleți Pământul...*“ Gen. 1, 27—28; „Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup.“ Gen. 2, 24. Dacă însuși Dumnezeu creiază pe Eva pentru a fi tovarășe de viață lui Adam, pentru a-i fi lui soție, consfințind legătura dintre ei prin binecuvântarea înmulțirii lor și stăpânirii Pământului, concomitent nu poate condamna legătura

A hirotonit preoți, a sfințit biserici, a dat îndrumări, sfaturi, a vizitat credincioșii, a încurajat, a mângâiat, sprijinit, ca un adevărat păstor s'a făcut tuturor toate cu vreme și fără de vreme.

În timpul din urmă a început organizarea protopopiatelor, cari să fie adevăratele punți de legătură între episcopie și credincioșii respirați printr-alte confesiuni din părțile acestea.

Astfel, aici la Satu Mare, Prea Sfinția Sa a publicat concurs pentru alegerea de protopop la scaunul devenit vacant prin înaintarea vrednicului protopop I. Rușdea, consilier eparhial.

La acest concurs s'au prezentat patru candidați, iar alegerea s'a ținut în ziua de 27 Ianuarie a. c. Au fost 30 votanți, din cari 16 au votat cu candidatul Diodor Todea, 10 cu Sebastian Rusan, 2 cu Teodor Rusu, unu cu I. Căndea și un vot anulat. Alegerea a fost prezidată de venerabilul consilier eparhial A. Latiș și a decurs în cea mai desăvârșită ordine.

Principiile de cari s'au călăuzit alegătorii au fost ca, viitorul proto-

pop din Satu-Mare să fie de o cultură aleasă, moralitate exemplară, situație familiară excepțională, prezentabil și să aibă acel dinamism de viață ce se cere pentru activitatea ce-l așteaptă.

Toate acestea cerințe le-a îndeplinit în măsura cea mai mare Păr. Diodor Todea, care este dintr'o fruntașă familie de preoți din Munții Apuseni. Sf. Sa păstorește de 8 ani în parohia Vidra de sus (Avram Iancu). Cei care l-au cercetat acasă au rămas plăcut surprinși să găsească în casa unui preot din munți o bibliotecă personală care ar face cinste oricărui intelectual de rasă. Acest fapt, remarcat de înalte personalități din viața noastră publică, explică și formarea ținutei cu care s'a prezentat părintele Todea și afirmă eficacitatea și utilitatea acestei arme a cărții în lupta pe care suntem chemați să o purtăm, și aci la granița de Vest mai mult ca și în alte părți. Păr. Todea s'a distins și prin o serie de articole frumoase publicate în „Renașterea“.

Preot-Prof. N. GAVRA
Satu-Mare

In țara moșilor s'a stins un vrednic preot.

În ținutul munților apuseni, protopopiatul Lupșa, a trăit până eri, una din fețele cele mai vrednice ale clerului ortodox român depe aceste plaiuri istorice.

Acela a fost preotul Gheorghe Lazăr, din parohia ort. Valea-Geogelului, care pe ziua de 11 Februarie a. c., a fost condus la locul de odihnă în etate de 82 ani și după o activitate misionară de 58 ani.

Intr'adevăr, în lumea aceasta sunt oameni cărora le place să trăiască plini de modestie și rezervați exclusiv chemării lor sociale. Preotului Gheorghe Lazăr i se pot atribui aceste calități de simplitate față de modul cum și-a înțeles să-și îndrume viața sa preoțească. Clerul român pierde prin dispariția acestui păstor un frate dintre „adevărații frați“.

Poporul deplânge adânc plecarea

pentru totdeauna a părintelui bun și înțelept.

Pentru meritele sale Statul român l-a decorat cu medalia „Răsplata muncii“, în grad de ofițer. Episcopia ortodoxă din Cluj prin răposatul episcop Nicolae Ivan îl distinge cu brâu roșu.

Iar în societatea culturală Astra a figurat membru pe viață, de unde și-a dat tot aportul său de muncă pentru luminarea satelor românești, dar mai ales pentru cultivarea sentimentelor național-religioase.

Slujba funebră i-a fost făcută de un sobor preoțesc în frunte cu Sf. Sa păr. protopop Vasile Șpan. Sicriul a fost înconjurat de lacrimile nescăcate ale membrilor familiei, rudeniilor și a multor oameni veniți de pretutindeni.

Păr. protopop Vasile Șpan prin-

tr'o duioasă și pătrunzătoare cuvântare scoate în relief momentele cele mai strălucite din viața lungă și mănoasă a dispărutului. Îl dă exemplu preoților și poporului să-i urmeze pilda sa.

Preotul Ifrim Bordea arată poporului curajul de muncă pe ogorul neamului și al bisericii a fostului preot. Preotul Ioachim Groza ia iertăciunile, după care corul școalei primare de sub conducerea d-nei inv. din loc, a stors lacrimi prin cântările: „Mai lângă Tine Doamne“, „In Patria Ta“.

Preoții, cantorii și norodul întreg cântă bunului păstor al moșilor creș-

tinescul salut „Veșnia pomenire“.

Cerul se pleacă par'că și el, căci din asprimea gerului și din norii călători ca și sufletul defunctului apar dintr'odată fulgii grei și umezi ai zăpezii, amestecându-se cu suspinurile poporului, căruia i-a slujit cu multă dragoste. Pământul rece ia la sânul său corpul neînsuflețit cel va păstra până la judecata de apoi, când glasul Mântuitorului îi va striga:

„Bine slugă bună și credincioasă peste puține ai fost pusă, de multe te-ai învrednicit, treci în bucuria și plata Domnului“.

Dumnezeu să-l ierte.

Pr. IFR. B.

Dela Asociația Clerului „Andrei Șaguna“

Publicăm cele de mai jos, primite din partea conducerii Asociației Clerului nostru din Mitropolie:

În interesul îmbunătățirii condițiilor de traiu și afirmare ale Clerului nostru în general, s'au făcut în timpul din urmă repetite și stăruitoare demersuri. Ele au fost inițiate prin memoriile dela 1938 încoaci ale conducerii Asociației A. Șaguna, căror demersuri s'au atașat senatorii aleși ai Clerului: PP. CC. Lor preoții Petre Partenie și Nicolae Popescu din București, precum și senatorul dela Cluj, părintele canonic Ion Agârbiceanu, care în numele preoților uniți a semnat alături de noi dezi-deratele Congresului preoțesc dela Timișoara, pe cari le comunicasem d-lui Ministru al Cultelor încă în 20 Ianuarie a. c. în Cluj, cu prilejul întrunirii acolo a guvernului Țării.

În 8 I. c. cei doi senatori ai Clerului și cu senatorul președinte al Asociației A. Șaguna, au prezentat Corporației Asociațiilor Profesioniști Intelectuali din România (C.A.P.I.R.) dezi-deratul colectiv al Clerului, pentru ca și CAPIR-ul să solicite din a sa parte, ca în viitoarea lege de normalizarea salariilor, Clerul să fie pus în aceeași categorie de salarizare cu Corpul didactic, potrivit calificației și serviciului.

Ziua următoare, senatorii Cleru-

lui ortodox, dimpreună cu președintele Asociației A. Șaguna și cu senatorul vice-președinte al Senatului părintele canonic Ion Agârbiceanu, au depus memoriile și informații la mâinile miniștrilor în cauză: d-l Ioan Nistor dela culte și d-l Radu Portocală, ministru, delegatul d-lui președinte de consiliu, autorizat a primi materialul informativ în chestia normalizării și armonizării salariilor, precum și în vederea stabilirii proximalului buget de Stat.

Cu acest prilej, de acord cu ceilalți senatori numiți mai sus, președintele Asociației A. Șaguna a depus la mâna d-lui Ministru delegat, copii de pe memoriile din urmă ale Clerului ardelean, privind interesele preoțimeii, ale protopopilor și ale centrelor noastre bisericesti.

În aceeași zi, delegații Clerului dimpreună cu senatorul I. Agârbiceanu ne-am prezentat la I. P. S. Sa Patriarhul Nicodim, lăsând și acolo necesarele informațiuni scrise.

În toate locurile, reprezentanții Clerului au întâmpinat înțelegere și bunăvoință.

În sfârșit s'a semnat în numele Clerului celor două Biserici românești un memoriu comun, care va fi prezentat Palatului din partea senatorilor profesionali ai Clerului, domiciliați în Capitală.

Dr. GH. CIUHANDU

rile lor conjugale, cari snt ceva natural și de sine înțeles. Au doară rațional putem presupune la început existența vre-unei alte posibilități de perpetuare a neamului omenesc, decât prin legăturile conjugale? Nimănui nu i-a trecut prin minte așa ceva.

Mântuitorul consfințește viața familiară prin participarea la nunta din Cana, legăturile conjugale dintre bărbat și soție în cadrul căsătoriei le consideră moral bune. Biserica creștină pune căsătoria între taine.

Binele este unul și același în toate timpurile. Un rău inițial nu s'a putut transforma în bine. Ceeace Dumnezeu condamnă ca păcat, nu putea fi privit ulterior ca ceva bun și deci permis, nici din partea lui Dumnezeu, nici din partea oamenilor.

Pentru câțeva vreme atitudinea hotărâtă a bisericii, a făcut să dispară această direcție greșită de interpretare. Este reluată în secolul 19 prin Bunsen și Kautsch, între contemporani pot fi amintiți P. Haupt și F. Denssen.²⁷⁾

S'a încercat în cursul timpurilor și un drum de mijloc între caracterul istoric și caracterul alegoric al povestirii păcatului strămoșesc. Pe acesta

pășesc așa numiți istorico-allegoristi.

În epoca patristică aparțin acestei direcții cei mai de seamă sf. părinți, ca: „Atanasie cel mare, Grigorie de Nissa, Grigorie de Nazians, Ioan Hrizostom, Augustin. Ei sunt de părerea, că povestirea în liniamentele ei generale cuprinde fapte istorice, dar amănunțele nu sunt totdeauna istorice. Autorul se folosește de acestea numai pentru a îmbrăca anumite idei. În delimitarea faptelor istorice, de cele neistorice, însă nu sunt de acord. Unul înclină mai mult spre caracterul istoric al expunerii, iar celălalt mai mult spre caracterul alegoric. Deși această direcție în general nu poate fi condamnată, are marea lacună că lasă drum liber erorilor.²⁸⁾

Tot în această categorie trebuiesc înglobați și teologii cari văd în anumite părți ale povestirii biblice niște simple viziuni, pecum: Caietan, care crede că ispitirea Evei nu a fost un fapt extern, ci o sugestie internă; Joh. Iahn, când spune, că Eva dormind la umbra pomului cunoștinței binelui și răului, a visat toate cele povestite în Gen. 3, iar sculându-se a mâncat din fructele pomului oprit, astfel păcătuiind.

Nici încercările semiallegorizatoare și semivizionare, n-au putut răsturna în conștiința unanimă caracterul eminent istoric al cap. 3 din Geneză. Motivul este ușor de înțeles. O expunere unitară cum este povestirea noastră, este sau istorie, sau alegorie, nici decum un amestec. Dacă Dumnezeu descopere autorului biblic cum s'a petrecut păcatul strămoșesc, nu-i putea descoperi decât faptele istorice, așa cum s'au petrecut. Autorul biblic eternizând în scris aceste fapte, nu le putea îmbrăca decât în haina istorică. Ce rost avea să întunece adevărul istoric ici colo prin haina alegoriei. Scopul scrierii sale era în primul rând instructiv, atunci simplitatea formei trebuia să fie condiția principală. Că autorul este conștient de acest lucru, vedem din toate scrierile sale. Presupunerea amestecului de istorie și alegorie în această expunere biblică, ne atrage într'un cerc vițios din care nu mai putem ieși.

(Va urma)

Dr. G. L. MUNTEANU

■ ■ Abonați și răspândiți ■ ■
■ ■ „VIAȚA ILUSTRATĂ“ ■ ■

INFORMAȚIUNI

Știre personală. P. S. nostru Episcop Nicolae Colan a fost Dumineca trecută la Sibiu, unde dimineața a slujit în vasta catedrală arhiplină de credincioși sf. Liturghie, înconjurat de un mare sobor de preoți și cinci diaconi, rostind la sfârșit o predică înălțătoare. După masă la ora 6 P. S. Sa a ținut în sala mare a Prefecturii conferința anunțată despre Eroismul religios al neamului românesc. Un public imens, în frunte cu I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan, a urmărit cu cel mai viu interes expunerile captivante ale Ierarhului cărturar, îndelung ovaționat de asistența recunoscătoare. Luni seara P. S. Episcop Nicolae s'a înapoiat la Cluj.

Nouii donațiuni regale. Spre a da indemnul convenit la noui sacrificii din partea cetățenilor, Maj. Sa Regeie Carol II-lea a dăruit din casa sa privată alte 10 milioane de Lei pentru înzestrarea oștirii. În același timp Măria Sa Mihai Marele Voevod de Alba-Iulia, urmând gestul Augustului Său părinte, a donat suma de 2 milioane Lei. De sigur, că efectul moral al acestor mari fapte domnești se va resimți în toate colțurile țării. Demnitarii și funcționarii Casei Regale au și semnat cei dintâi la bonurile de înzestrare o sumă ce trece peste două milioane Lei.

Tot fundațiunea Gojdu. Săptămâna trecută Acordul încheiat între guvernul român și cel maghiar cu privire la Fundațiunea Gojdu, a fost desbătut și în Casa magnaților. După explicațiunile date de către ministrul afacerilor străine în această problemă, atât de mult trăgănată, fără motive serioase, de către guvernele din Budapesta, Casa magnaților a ratificat Acordul. Să sperăm, că nu vor mai interveni pricini noi de amânare în aplicarea practică a convenției încheiate. Studențimea noastră trebuie să fie pusă — după 20 de ani de răbdare — în posesiunea burselor la cari are dreptul în virtutea testamentului marelui mecenat.

Alegere de preot. În Toplița-română, locul de naștere al neuitatului Patriarh Miron Cristea, s'a făcut de curând alegere de preot în locul rămas vacant prin pensionare. Adunarea parohială, prezidată de P. C. prof. I. Maloș, a ales cu aproape totalitatea voturilor, pe tânărul licențiat în teologie Valeriu Antal, de ale cărui calități se leagă frumoase nădejdi de păstorie rodnică.

Statutul sectei baptiste. În „Monitorul Oficial” a apărut noul statut al sectei baptiste din România. Faptul că i se spune „cult” trebuie să fie o simplă greșală, deoarece legea cultelor enumerând în art. 21 cultele recunoscute, nu cuprinde și pe baptiști. Legiuitorul a ținut să facă o distincțiune clară între culte și secte, stabilind pentru baptism în art.

53, denumirea de „comunitate baptistă”. Aceasta-i nomenclatura legală, și ea se cuvine respectată. Pentru noi baptismul nu este, în fapt, decât o sectă, pe care o socotim străină de solul nostru ca și de idealurile neamului românesc.

Un nou minister. M. S. Regele a semnat decretul prin care se înființează un nou minister al comerțului exterior. Din expunerea de motive reese că numeroase sunt cauzele cari au determinat guvernul să solicite înființarea noului departament. Volumul mare al schimburilor de mărfuri și complexitatea problemelor ce decurg din acest fapt, impun creșterea unui departament care să îndrumeze și să desvolte relațiunile cu străinătatea. Dl Ioan Christu, ministru de stat, a fost numit titular al noului departament al comerțului exterior.

„Prietenii” condannabili. Ziarele noastre se ocupă în termeni indignați de cazul d. Pierre Thomas, fost profesor la Universitatea din Cluj. Numitul fusese angajat cu contract în 1919, spre a face cursul de chimie biologică la facultatea de medicină. Anul trecut contractul a fost reziliat, deoarece numitul n'a corespuns condițiilor stabilite și nici românește n'a voit să învețe. A plecat în Ungaria, unde și-a găsit un post, ca apoi să tipărească în franțuzește o carte plină de injurii la adresa României. Ci că noi suntem un popor necivilizat și stăpânim pe nedrept Transilvania. Se spune că Thomas este ovrei și deci n'are nimic comun cu demnitatea franceză pură.

Decorarea celor cari subscriu la înzestrarea armatei. Ministerul înzestrării armatei face cunoscut că toate persoanele de ambele sexe, indiferent de vârstă, cari au făcut și vor face donațiuni în natură sau în bani, primesc de drept medalia Centenarului Carol I, fără nici o formalitate.

Supărări inutile. Redactorii de pe Târnave se supără din nou, că un protopop ortodox a îndrăznit să ia jurământul gărzilor naționale dintr'o localitate de prin săcuime, unde sunt gr.-catolici. Ni se pare deplăsată această ieșire, dacă privim lucrurile în lumina lor justă. Garda națională este o instituție de stat în cadrul F. R. N. Or este știut, că în conformitate cu tradițiile țării asistența religioasă în toate actele Statului revine exclusiv Bisericii ortodoxe. Să ne amintim de pildă, că anii trecuți jurământul regimentului de grănițeri din Năsăud, a fost luat, în cadrul unei mari festivități prezidată chiar de Suveran, tot de Biserica ortodoxă, deși se pretindea că soldații ar fi toți gr.-catolici. Prin urmare, să nu se mai întindă coarda pe o chestiune de mult limpezită din punct de vedere principiar.

Ziaristii minoritari conferențiază. Se anunță un ciclu de zece conferințe publice la Cluj, ce vor fi ținute de gazetari maghiari despre di-

ferite probleme culturale. Avem și noi un Sindicat al presei ardelenice cu sediul în Cluj, pe care l-am dori pe aceeași linie de afirmare publică. Subiectele nu lipsesc, de pildă o serie de conferințe cari să evoce figurile reprezentative ale presei ardelenice din vremea robiei străine.

Buletinul războiului

Pe frontul de Vest s'a întesit în zilele din urmă tirul de artilerie și atacurile de avantposturi, Germanii devenind mai agresivi. La frontiera Danemarcei s'au semnalat concentrări de trupe germane. În ultima săptămână Englezii au distrus 5 submărine germane în Marea Nordului. Germanii la rândul lor au scufundat și ei câteva vapoare britanice și neutre. Un alt fapt remarcabil este capturarea de către flota engleză a vasului german Altmark în apele norvegience. Vasul venea din Atlantic și avea pe bord 55 ofițeri și 275 marinari englezi prizonieri, de pe vasele ce le scufundase crucișătorul Graf v. Spee.

Pe frontul de Nord trupele roșii au reușit după lupte sângeroase de 16 zile să pătrundă în pozițiile prime ale liniei Mannerheim. În schimb la Nord de lacul Ladoga Finlandezii au raportat o victorie strălucită, zdrobind complect pe Ruși. Ei au lăsat în mâinile Finlandezilor o pradă bogată: 36 tunuri, 17 tractoare, 32 bucatării de campanie, 27 automobile, mitraliere etc. Divizia 18-a sovietică, în număr de 18.000, a fost nimicită. Un număr de 32 avioane rusești au fost doborâte în două zile. Totuși față de masele imense de soldați ale Sovietelor, cari se înouesc mereu, rezistența finlandeză nu poate ține la infinit. Guvernul finlandez solicită urgent ajutorul în oameni și material al tuturor țărilor amice.

BIBLIOGRAFIE

Preot P. F. Alexandru: „Religia și Morala în concepția Școlii sociologice franceze”. Edit. George Cerchez, Huși 1940, pag. 109. Lei 45.

Înfățișând sociologia veacului al XIX și XX ca pe ultima emanație a științei raționale dușmănească religiei și moralei creștine, autorul ne arată în cele trei părți ale cărții întregul proces de raționalizare a credinței pe baze sociale.

Plecând dela faimoasa teorie sociologică a religiei eșită din școala lui Durkheim și desvoltată de Lévy Bruhl arată cursul încercărilor tendențioase, ascunse în metode științifice, de a reduce tot nimbul transcendenței divine la complexul social, în care scormonesc să afle însăși originea sentimentului religios și principiului moral.

Iar pentru susținerea cauzei, coabază până la cele mai primitive organizații sociale totemiste și explică credința ca un rezultat al emoțiilor sociale izvorite din practici rituale. În felul acesta o despoaie de tot specificul personal și de toate aspirațiile ideale ale sufletului.

În locul moralei religioase cu imperatiivele sale de înălțare, vor să așeze știința moravurilor cu simple indicative sociale, oferind o moralitate socială de circumstanțe convenționale.

Luând fiecare problemă aparte,

autorul o prezintă desfăcută în toate laturile ei analizabile, și-i pune în față neclintitele adevăruri de credință. Pătruns de spiritul documentar alui S. Deploige autorul face un bun serviciu atât teologilor cât și laicilor cu preocupări sociologice. Oferind tuturor un studiu documentar bazat pe păreri și adevăruri științifice ale altor sociologi și gânditori contimporani. Dsa a urmat și îndeamnă să urmeze și alții dictonului „audiatur et altera pars”.

V. Matelu

Preoții Anton Popescu și N. Creangă din eparhia Hușilor au tipărit două lucrări: „Rugăciunea sacră către cer” și „Spre parohia model”. Cea dintâi are prețul 85 Lei, iar a doua 30 Lei. Sunt cărți bune de îndrumare pastorală pentru preoți. Le recomandăm preoților noștri spre utilizare. Se pot comanda dela Bibliotecă noastră eparhială.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 1085/1940.

AVIZ!

Aducem la cunoștința preoțimei că adunările fixate cu circulara noastră pe 21 și 24 Martie, pentru complectarea locurilor vacante din Adunarea eparhială, sunt aprobate de autoritățile competente cu ordinul Nr. 10433 din 16 Februarie 1940.

În aceste adunări nu se vor desbete însă alte obiecte, ci se va săvârși numai actul alegerii. Cluj, la 17 Februarie 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 977/1940.

Mulțumită publică.

Consiliul nostru eparhial în ședința din 16 Februarie 1940 a aprobat un contract de donațiune, prin care credinciosul Ioan Vărfălean din Ciunga donează bisericii noastre acolo, drept sesiune parohială pentru preot, suprafața de cca 200 st. vie, pe lângă menținerea dreptului de uzufruct al donatorului până când trăiește.

Marinimosului donator îi exprimăm și pe această cale mulțumiri pentru acest frumos act de jertfelnicie.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial dela 16 Februarie 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 667/1940.

2—2:

CONCURS

Se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh din parohia Râmetea clasa III, din protopopiatul Turda, cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat.
2. Locuință în natură.
3. Stolele obicinuie.

Cererile înzestrate cu documentele convenite se vor înainta în termenul reglementar Consiliului eparhial pentru numirea titularului.

Cluj, din ședința Cons. eparhial dela 9 Februarie 1940.

Consiliul eparhial.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.